

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farskapu 78. sz. alatt gr. BÄNFFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esztörtökön és szombaton délbén.

Ara évnegyedre 3 ft. 6 ö. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár 0. ört. s minden hirdetés után 39 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik. A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Köszvény, jul. 24.

(H. S.) A legfelsőbb parancs folytán, ideiglenes alapszabályok alapján Szebenbe összehívott országgyűlés magyar és székely tagjai, követek és kir. hivatalosok egyaránt, hazaoszlottak. Székeik üresen állnak a „romai császár” termében, melynek küszöbén át sem léphetnek, miután a hely színén meggyűződésnek, hogy felfogásukhoz képest semmi kilátás a nézetek és elvek egyeztetésére. Ők hazaoszlottak, s ma már az erdélyi országgyűlésen — nincs leszávozandó minoritás.

Maga a „Herm. Ztg.” f. hó 20-ki számában egy „beküldetett” cikket hoz, a melyben el van ismervé, hogy „a z o n álláspontnál fogva, a melyet a magyar párt elfoglalt, a magyar követek nem vehetnek részt a mostani erdélyi országgyűlésben, mielőtt politikai lelkiismeretüket meg nem nyugtatták az országgyűlés törvénytelen összeállítására elleni tiltakozással”, egyszersmind ajánlja ezekről a szászoknak, hogy lépjenek fel, mint közvetítő elem, s nyújtsanak segédkeztet „hadd tehessek meg a magyarok a mostani ostrom minden lehető következménye elleni óvásukat.” Ez — ugymond — az ideiglenes ügyrendtartás szerint csak úgy lenne kivethető, ha a magyar képviselők tiltakozásukat stb. az országgyűlési elnök iradjában letennék; a közelebbi ülésben az elnök értesíthetné az országgyűlést a tiltakozásról, s akkor a szászok beküldékényi jelleméhez leginkább illenék, ha ezen tiltakozvány teljes felolvását kívánnák; ekkép megnyilvánának a magyarok számára is az országgyűlés kapui, mert ekkor lehetnének az esküt is — ha akarnák.

E tanács későre jött, s ma már csak azért említjük, mert a helyzetet jellemzi. A szebeni szerkesztőség „drastikus javaslat”-nak nevezi. Mi csak egyet találunk drasztikusnak e cikkben, azt a passzust t. i., a hol felhozzatik, hogy „a rossz világ szája azzal vádolja a magyarokat, mikép ők reményeiket kívülről jöhető bonyodalmakra építik, a forradalommal kockáztatnak.” Mi szükség volt ezt a rég elcsépett gyanúsítást e különben komoly cikkben is előrögzíteni, midőn maga a cikkíró rögtön rá, látszólag egész elégtelleg és lelki megnyugvással kiált fel: „nem, nem, a magyar nem kacsintgat a forradalomra?” Az embernek arra a következtetésre kell jönni, hogy a rákövetkező tétel, mely egyszersmind a (később kiadott) cikk zártételét képezi „nem hihetjük tehát (!), hogy a magyar követek a mostani országgyűlés tárgyalásaiban részt ne vegyenek még akkor sem, ha barátságos kéz segíti őket át a hiteltétel sűppedékén” körülbelül oda lett volna ezelőzva, hogy a magyarok okvetetlen menjenek be az országgyűlésbe, különben tán igazolni látszanának ama „böse Lemund”-ot magyarul: rágalmat, hogy a forradalommal kacérkodnak. Annyi bizonyos, hogy e hamis magyarázatot vélemény- és érdekelenségeink titkon és nyilván felhasználandóak követekünk magatartásának oly színben való feltüntetése végett, a minő nem természetes. S pedig kérdjük: vajon, ha a szászok a legnagyobb előzetességgel nyújtották volna is azt a „baráti kezdet” (a mit nem tettek) átsegítendő követekünk a fogadalm sűppedékén, s mindamellett a további nehézségeken épp úgy fenakadtak, és egy loyális kinyilatkoztatással épp úgy visszatértek volna, mint azt most tevők, vajon hol van azon conventionalis jogfogalom, miféle alkotmányos tan az, a melynélfogva valakinek joga lehetne őket a törvényesség, a jogcontinuitás, a conservatismus embereit —

mert azok ők! — éppen az ellenkező elmélet terére sorozni? Annyi önmegtadadással fogadott nehéz helyzetük könnyítésére még csak politikából sem nyilvánult semmi készség, sőt egész váratlanul lepettek meg az ostromlás által tettleg az egyoldali joggyakorlat terére lépett kormány hatalom oly kinyilatkoztatással által, melyek semmi kétséget sem hagytak fen többé, hogy a történelmi jog szempontja e gyűlés folyama alatt érvénytelennek tekintetik. A legnagyobb bukkenő egyszerre mereven állott előttük, s mondja meg akárki, a ki méltányolni tudja a trón és a haza szolgálatában megöszült, független férfiak jogérzelmét, a ki ismeri azon közvéleményt, mely valamennyjük magatartásának betterét képezi, vajon elhatározásuk nem a legloyalisabb-e mind felfelé, mind lefelé? Küldöik részéről utasítás nem kötelezően a be nemetelre, saját meggyűződésüket és lelkiismeretüket kelle követniük, s ez azt sugta, hogy az országgyűlés termében, vagy bárhol teendő tüntetés helyett sokkal méltóságosabb s ildomosabb egy minden nehézségeket és sérelmeket komolyan felfejtő alázatos feliratban egyenesen ö Felsége személyéhez folyamodni, ki a kormány és a pártok felett áll, s másfelől fenhagyni, hogy ha ö Felsége nem remélt kedvezőtlen válasza következtében az intézkedő kormány e nagy felöltséggel járó kérdésben netalán új választások elrendelése által küldöikhez kérdést kívánná intézni, ezek szabad tetszés szerint igazolhassák követek eljárást, ugyanazon egyeneket vagy legalább ugyanazon nézetű egyeneket tisztelvén meg másodszor is bizalmukkal. Oly lépés volt ez, melyet politikai ildom igazol, s valóban csak rossz akarat vagy hamis felfogás adhat a lépésnek más magyarázatot, mint a mit a magyar korona és alkotmány iránti hűség, a felség és a nép iránti loyaltás, következetesen vallott elv és discretio parancsolt.

Mit mondjunk már most azon silány fel fogásu, önmegalázó vádra, melyet a „Gaz. Transilv.” 53-dik számában olvasunk, hogy a magyarok azért vonakodnak bemenni az erdélyi országgyűlésbe, mivel aristocraták s szégyenlik egy padon ülni azokkal, a kik rabszolgáik voltak? Miért ámtija „B.” ur (a ki nem lehet Baritiu ur!) miért ferdíti a román olvasó közönség felfogását ily badarsággal, midőn maga is jól tudja, hogyha csak e volna a bukkenő, örömet ülnének követek egy padon a román követekkel, mint ez anno Domini 1848 is történt, Pesten a közös országgyűlésen? A dolog valódi mibenlétének lelkiismeretes magyarázása helyett, efélekkel állani elő, részünkről egy olvasó közönség várakozó bizalmával szemben méltatlan visszaélésnek tekintenők. Avagy a románoknak egyáltalában ellenkező-e érdekelésükkel úgy fogni fel s úgy magyarázni a helyzetet, a mint az valóban létezik? Maguk a román publicisták akarják-e ezzel elismerni, hogy nemzetüknek még tutorságra van szükségük, mint a gyermeknek, a kit bolondítani kell, a kinek jobb a vessző paripa, mert a valódi tán a földre terítne? Már a választások alkalmával rendszeresen agyonutortatott a románok közvéleménye, minnek fényes következtése az, hogy egy román lelkesült saját hívei az alparéti kerülésben Csobánkán a szavazatokért megígért forintok ki nem adása miatt, a körösmában agyonverésnek. S imé, ez nem elég! Ez a méltatlan játék egy nemzetet tovább folytatattik, még most is ámtitlik az, s ferde magyarázatokkal hirlapilag a „magyar aristocraták” a volt „zsarnokok”, a büszke patriciusok ellen igazgatják. Ugyan bizony mi szükség van

erre? Hiszen már a verificatio is megtörtént. Mind igazolva vannak követek. Azok a dolyfös magyarok visszavonulásukkal tulajdonképen azon kedvező helyzetbe hozták a románokat, hogy azon az erdélyi országgyűlésen egyáltalában minden kérdésben többséget képezve tetszés szerint határozhatnak.

Éppen most vesszük a „Concordia” jul. 24-diki számát is, melyben Catone Censoriulur követekünk Szebenből való visszajöveteléről vezérezikkezvén, egyebek közt azon „pesti körökben (állítólag) elterjedt hír valószínűségéről beszél, miszerint az erdélyi országgyűlésre vonatkozólag Deák Ferencz két hétig dolgozott egy „memorandum”-on, azt gróf Mikes János hozta le, s e szerint — ugymond — az erdélyi magyarok memorandumja Pesten gyártatott volna. E hirt merőben alaptalannak nyilváníthatjuk! Azon irat, melyet az erdélyi magyar követek és bizalmi férfiak a trón zsámolyához letenni határoztak, sem alakjára, sem tartalmára és irányára nézve nem is nevezhető „memorandum”-nak, s egyáltalában nem is „gyártatott Pesten.” Az egy legalázatosabb felirat ö cs. királyi és Apostoli Felségéhez intézve s Szebenben helyt az utolsó órákban alkotva. Óvást kell tehát tennünk akár a román, akár a német journalistika oly czélzatai, magyarázatai stb. ellen, melyek hamis hírek terjesztése vagy netalán rosszakaratú ferdtések által az erdélyi magyarság ezen loyális és törvényes színi actusát eleve érvényteleníteni akarni látszanak. Megvárjuk a „Concordia” t. cz. szerkesztőségétől, hogy ezen ügyünknek ártalmas, az övének pedig ugy is semmit se használó alaptalan hirt helyreigazítja.

Az erdélyi országgyűlés.

IV. Ülés, jul. 23. (Tüzétségek közlés rendes tudósítónktól.)

Kezdető 10 órákor. Olvasatnak mind három nyelven a jegyzőkönyvek.

Sterka Suluc érsek megjegyzi, hogy ö Felségének, valahányszor megemlítték, teljes ezime hozandó föl t. i. „szentséges cs. k. ap. Felség, Erdély nagyfejedelme, s kívánja, hogy a jegyzőkönyv e szerint módosítsassék.

Elnök: Ha ö Felségéről tünepélyesen történelmi emlékezés, akkor az említett nagyobb ezim hozatik föl, de jegyzőkönyvekben rendszeren csak „ö cs. k. Felsége” szokott mondatni. Sterka Suluc: De miután itt az orsz. gy. egybehívásáról van szó, a teljes ezim használása lenne helyén.

Brán: A jegyzőkönyvek lehető egyformasága végett, miután a román szövegben az mondatik, hogy az orsz. gy. a „császár” által hivatott egybe, a németben pedig ezen kitétel áll: „auf allerhöchste Einberufung” szükséges, hogy a román szöveg a német szerint kijáritassék.

Hannia: Legyen szabad a német jegyzőkönyv ezen kitételére: „in der roménischen Sprache” észrevételt tennem. A románok megnevezése sok változást szenvedett, különösen mióta a köztügyek terén mozognak. Német nevünk majd „Romanen” majd „Romänen” majd „Rumanen”; legjobb volna ha minket a magunk nyelve szerint neveznének, a mint a legf. leiratban is történt, a hol mondatik die Durchführung der Gleichberechtigung der romanischen Nation etc. Sajnáljuk, hogy a németek nem tudják e és f hangunkat kimondani, de megkivánhatjuk, hogy legalább helyesen írják.

Elnök: A jegyzőkönyvek híven tükrözvén a mult ülésben történeteket, azok nézetem szerint módosítatlanul maradhadtak. A mi a román nemzet elnevezését illeti, ennek megállapítására a román nemzet egyenjogosításának kérdésénél lésezen elégséges alkalom. Jelenleg a vita tárgyat nem képezheti.

A következő újonnan belépett országgyűlési tagok leteszik a fogadást u. m. Gaetan Miklós, Bohecel Mihály, Sipotár János, Lázár Sándor és Lang Dániel.

Erre az igazoló bizottmányok előadói tesznek rendre jelentést a megbírált választások felett és pedig:

I. Moga Demeter, mint az első igazoló bizottmány előadója felolvassa magyar, német és román nyelven a bizottmány jelentését és abbéli indítványát, hogy a második osztálynak tagjai, miután választási jegyzőkönyveik teljes rendben találtattak, igazolt képviselőknek tekintessék.

Schmidt Konrád: Szükséges lesz megállapítani, hogy az országgyűlés egyelőre, míg meg nem alakult, csupán a minden kifogás nélküli meg nem támadt választásokat igazolhatja; de a megtámadt választások az ideigl. országgyűlési ügyrendtartás 11. §-sa szerint csak az országgyűlés megalakulása után vétethetnek vizsgálat alá.

Rannicher: más szókkal ugyanezt mondja, csak a 10. §-t veszi még hozzá, hol az is mondatik, hogy minden képviselőnek addig, míg választása ha az megtámadott volna is, a ház által meg nem semmisítetik, az országgyűlésen ülése és szava van.

Elnök: Miután a második osztálybeli képviselők választásai kifogásnélküliek, ezen urak és pedig Brantsch Károly, Brennerberg Ferencz, Ládai Ágost, Brecht János, Eitel Frigyes, Demian Péter, Codru Dragosianu János, Birtler Frigyes, László Antal, Dobra Sándor ezen országgyűlés igazolt képviselőinek tekintendők. (Setreasca.)

II. Brennerberg Ferencz a második igazoló bizottmány előadója jelenti, hogy a 3-ik osztálybeli képviselők közül Sterka Suluc Sándor, Lemény Brán János, Friedenfels Jenő Frigyes, Budacker György, Rannicher Jakab, Dr. Teutsch György, Schneider Frigyes, Puscaru János urak választási jegyzőkönyvei teljes rendben találtattak, miért is azok választása igazolandónak ajánlatik. Erre az említett urak az országgyűlés igazolt tagjainak nyilvánítanak. Lemény Brán János választása, miután jegyzőkönyvében csak lényegtelen forma hiba volt, szintén igazoltatott.

Suluc Dénes ur 1481 választó közül 619 szavazatot nyert, hol mindkét neve ki van írva s 123-at, hol csupán Suluc állott. Ez utóbbitakat az előbbiekből levonván, Suluc Dénes nem nyert volna általános többséget; de minthogy Tordamegyében más Suluc nincsen és csak is ö kívánja magát megválasztatni, a központi választmány s igazoló bizottm. Suluc Dénest és Suluc-ot ugyanazon személyné s így a többséget létrejöttek tekintik. Azonkívül a bizottmány kisebbsége a jegyzőkönyvet nem találja alaki tekintetben helyesnek, s a választást megtámadtnak nyilatkoztatja. Erre

Teutsch: kívánja, hogy a ház igazolási eljárásában szigorú legyen. A bizottm. tekintélyes minoritása a választást megtámadottnak nyilvánítja; ilyen választás fölött a ház 18 §-s szerint csak megalakulása után hozhat ítéletet. Indítványozza, hogy e tárgy ez időpontra halasztassék el.

Schmidt Konrád: Az igazolást fontos eljárásnak tartja. Nem azért veendő Suluc Dénes választása megtámadottnak, mivel a bizottmány egy része olyannak nyilvánította, hanem mivel a jegyzőkönyvek nincsenek kellő rendben. Amde ily eset az ügyrendtartás 11. §-sa szerint még ma nem bírálható meg, azért pártolja Teutsch indítványát.

Obert: Pártolja Teutsch indítványát azon hozzáadással, hogy a bizottmány azon minoritása, mely a választást megtámadottnak nyilvánította, a 39. §-s szerint külön előadót nyerjen.

Rosenfeld báró: Nézetem szerint Teutsch helytelenül fogta föl a 11. §-t, ugyszinte az előtte szóló a 39. §-t, mely nem igazoló bizottmányok — hanem állandó választmányokra vonatkozik. A ház megalakulása előtt is határozhat a szóban levő választás fölött.

Brantsch: Pártolja Teutsch indítványát. Nemesak a minoritás támadta meg a választás érvényességét, hanem a majoritás sem állította, hogy a jegyzőkönyvek forma hibák nélküli volnának.

Schmidt Konrád: Minthogy a jegyzőkönyvek nincsenek rendjén, a ház megtámadtnak nyilváníthatja a választást akár a bizottm. véleménye ellenére is, de határozni csak a megalakulás után foghat.

Teutsch: Igaz, hogy az igazoló bizottmány többsége nem tartja megtámadottnak a választást, amde nem amaz, hanem a ház határoz. Ragaszkodik előbbi indítványához.

Brann: Csatlakozom Rosenfeld báró véleményéhez; Suluc Dénes választása nincs

megtámadva, csak egyáltalán megbírálandó, nincs tehát Teutsch állításának helye.

Moga: Pártolom szinte Rosenfeld báró nézetét, csak azt jegyzem meg, hogy sem a tordai központi bizottság; sem az igaz. bizottság részéről kifogás nem tétetett a választás ellen, nem a lényeg, hanem a választás alakja, rendje kérdéses s ez utóbbira nézve valamennyi bizottsági tag által aláírt jegyzőkönyv igenlőleg felel. A másolat egy érvényi az eredetivel, potolja az ellenőrző jegyzőkönyvet.

Elnök: Figyelmezteti szólót, hogy most csupán a határozás idejéről van szó.

Siaguna püspök: En is a rend embere vagyok s éppen ezért óhajtom, hogy Suluc Dénes ur igazoltatását ne balasszunk el, az országgyűlés megalakulása utáni. Csatlakozom Rosenfeld báró indítványához, hogy most döntessék el az ügy.

Elnök: Fölteszi azon kérdést szavazásra, vajjon a választás fölött most határozzon-e a ház vagy sem. Igenlőleg szavaznak a románok s néhány szászok.

Ezután olvastatnak Suluc Dénes választására vonatkozó okmányok.

Elnök: Figyelmezteti a házat, hogy mindenekelőtt a választás és a jegyzőkönyvnek alaki részéről leendő szó.

Lemény Brán János: Fölfogtam a S. D. választása ellen fölhozott bírányok borberejét, de meg kell jegyeznem, hogy a választó bizottság elnöke nem teljesítette az ideig. szabályzat azon rendelkezését, hogy a választókat figyelmeztette volna, miszerint szabad meggyőződésük és lelkiismeretük szerint a közjót tartás csupán szemük előtt. Ezt a választó bizott. tudta és benne megnyugodott. A nagy tömeget nem igen lehetett mind három nyelven erre figyelmeztetni, de mind a mellett nem mondható, hogy a szavazók meggyőződésük ellen szavaztak. A második hiány az, hogy a választási jegyzék nem 2 példányban vezetett; de ezen egy a legnagyobb szabadsággal készült. Ohajtom, hogy a t. ház ez alaki hiányokat fölülte szigoron ne vegye s aonál kevésbé, minthogy sem az igazol., sem a központi bizott. részéről a választás ellen észrevétel nem tétetett, s az a jegyzőkönyvben a választó bizott. valamennyi tagja aláírásával érvényesnek mondatik.

Saguna: Suluc Dénes mint Suluc Dénes 619 szavazatot nyert, csupa családnévre pedig 123-at, tehát együttvéve 742-t, már pedig Suluc Dénes és Suluc ugyanazon személy.

Elnök közböszöl: méltotassék a kérdés alaki részéhez szólni.

Saguna: Arra nézve nincs kifogásom. Teutsch: a jegyzőkönyv alaki hiányai miatt a választást megtámadnak tekintvén, az igazolás elnapolását kívánja.

Rannicher: Választási rendszabályaink kissé bonyolodottak s azért elnézhető, ha egyik-másik jegyzőkönyv alaki tekintetben némiképp hiányos. A Suluc D. ur választásánál történt hibák lényegtelenek. A választási elnök azon kötelességmúlásztása, hogy a választókat nem figyelmeztette arra, hogy lelkiismeretük szerint szavazzanak, nem rovatatik föl a választótnak. A másik hiány, hogy a jegyzőkönyv csak egy példányban vezetett s így a szavazatok ellen nem őriztethetők, fontosabb ugyan; de ezen egy példány oly szabadsággal készült, hogy minden egyéb biztosíték fölöslegesnek tekinthető; más részt ki tudja nem készült-e még egy példány, csak hogy az be nem küldetett. Hogy valjon Suluc Dénes és Suluc ugyanazon személy, arra a választó s igazoló bizottság egyiké igenlőleg felel s a felhozott okokat csak oszthatom. A szóban levő választás alaki tekintetben is tökéletesen rendben van, a szavazat többség kétségbe vonhatlan, úgy hogy kérem a t. házat, méltotassék Suluc Dénes ur választását igazolni (helyeslés a románok részéről).

Puscarin: csatlakozik Rannicher véleményéhez s a felhozott bírányokat lényegteleneknek tartja. Ha történt hiba, akkor az bizonyára a választó bizottság elnökének s nem a választótnak rovandó föl. Ne legyünk felte szigorunk, mert különben minden választást lehetlenné tesszünk.

Schneider: Az alak megtartása figyelembe veendő, de lényeg dönt. Ez esetben csakely formaihiányok forognak fenn, azért Rannicher indítványát pártolom (tetszés a románok részéről. Szavazzunk!).

Lassel: Lényeges hibának tartja, hogy a választási jegyzőkönyv csak egy példányban készült; továbbá a Suluc névre adott 123 szavazat levonandó s akkor nem kerül ki az általános többség, a választás tehát megsemmisítendő.

Salmen báró: A már ismert okokat hozza föl a választás igazolása mellett.

Rannicher: a vita befejezését sürgeti; de a többség folytatását kívánja.

Schmidt Konrád: Sajnálom, hogy nem szavazhatok az igazolás mellett; de nekünk szigorúnak kell lennünk. Van hazánkban egy párt, másnak nem nevezhetem, de hatalmas

párt, melynek nem akarok okot szolgáltatni, hogy mondhasa, miszerint az itt megjelent 2 nemzetiség egymásnak szíveségből igazolja követit. A kérdést magát illetőleg megjegyzni: alkotmányos éltünk kezdetén (?) a formákat nem kellene elhanyagolnunk, formahiba történt pedig Suluc Dénes választásánál s azért megsemmisítendő.

Elnök fölteszi szavazásra a kérdést: helyes-e vagy helytelen a választás alaki tekintetben?

Rannicher: E kérdésre nem szavazhatunk. Tekintetbe vesszük mi is a formákat, de nem az élet és tartalom nélkülüket.

Elnök: akkor a kérdést úgy teendém föl: elég fontosak-e ezen formaihiányok vagy sem, hogy a választás megsemmisítessék.

Teutsch: újra sürgeti a kérdés elnapolását.

Elnök: Ezen kérdésen már túl vagyunk, fölteszem tehát a kérdést szavazásra: méltotasságunk fölkelni azon urak, kik a formaihiányt lényegesnek tartják (Föláll a kisebbség: a szászok nagyobb része). E szerint a választás meg nem támadottnak nyilvánítatik s így magából következik, hogy Suluc Dénes ur igazolt képviselőnek tekintendő (helyeslés).

Olvastatik a 3-dik igazoló bizottság jelentése, mely szerint a 4 osztálybeli valamennyi képviselő választásának igazolása hozatik indítványba. E szerint Angyal György, Schmidt Konrád, Schmidt Henrik, Balomir Simon, Balomir János, Kirchner Frigyes, dr. Ratiu János, Schnell Károly, Tieman Frigyes, Mán Gábor igazolt képviselőnek nyilatkoztatnak ki.

IV. Olvastatik a 4-dik igazoló bizottság jelentése, melynek folytán az 5-dik osztálybeli következő urak: Herbert Mihály, Orbanasiu Mihály, Gull József, Schwarz János, Rosenfeld Lajos, Szancsali Antal, Siaguna Andreiu báró, Pap László, Dunka Pál, Siulitu József igazolt képviselőnek mondattak.

V. Hasonlólag igazoltatnak az 5-dik igazoló bizottság javaslata folytán a 6-dik osztály következő tagjai: Roth Frigyes, Cipariu Timotheus, Orosz János, Florian János, Binder Mihály, Schuller Frigyes Liblay, Staina János, Pap Péter, Wittstok Henrich, Trauschenfels Ferencz.

VI. Igazoltatik a 6-dik igazoló bizottság javaslata folytán a 7 osztály valamennyi tagjának választása u. m. Popasu János, Haupt Frigyes, Trauschenfels Ödön, Bedens József báró, Vlaszsa Eliás, Fekete János, dr. Binder György, Muresianu Joachim, Tullbach János, Pap Leontiu.

VII. Olvastatik a 7-dik igazoló bizottság jelentése, melynek folytán a 8-dik osztály valamennyi tagja u. m. Nagelschmid Agost, báró Bruckenthal József, Popoviciu Servian, gróf Nemes János, Popea Miklós, dr. Vasits Pál, Ratiu János, dr. Wichter József, Schuller Mihály, Bologa Jacob igazolt képviselőnek mondattak.

VIII. Olvastatik a 8-dik igazoló bizottság jelentése, melynek folytán a 9 osztály valamennyi tagja u. m. Herberth Ede, Muntian Gábor, Schneider József, Baritun György, Salmen Ferencz báró, Alduleanu János, Maceariu Eliás, Biltz István, Bohetielu Sándor, Transch József, Balás János igazolt képviselőnek mondattak.

IX. Olvastatik a 9-dik igazoló bizottság jelentése, melynek folytán az 1-ös osztály valamennyi tagjának választása u. m. gr. Beldi György, Mán Péter, Vajda László, Lassel Agost, Domsa György, dr. Mayor János, Moga Demeter, Constantin János, Macedon Pap, Fabini József igazolt képviselőnek mondattak.

Elnök: Miután a t. képviselő testület a 9 igazoló bizottság jelentése fölött határozott s a választásokat mind igazolta, kijelentem, miszerint ezen t. képviselő testület mint Erdély országgyűlése megalakult (se treasee, hoch).

Ülés vége 1 órakor.

Holnap ülés d. e. 10 órakor. Tárnya: elnökök, tollírvők s állandó igazoló bizottság választása.

A magyar és székely képviselőnek az országgyűlés elnökségéhez beadott lemondási nyilatkozata a mai ülésben nem olvastatott fel.

V. Ülés július 24.

Az ülés megnyitatik 10 órakor. Zimmermann és Fieltsh ujjonnan belépett regalisták leteszik a fogadást.

Elnök: Mindenek előtt az állandó bizottság 8 tagja leszen megválasztandó.

Ha a t. képviselő szavazati jegyeiket még el nem készítették, akkor az ülést néhány perczre felfüggesztém.

Rannicher: Nehogy a szavazatok nagyon megoszoljanak, szükséges lesz a kölcsönös értesülés; e végre 15 percznyi szünetet kér (közbeállítás: 20 percznyi).

Elnök: Ezen egy választásra előkészülésnek sok lesz 20 percz, elég volna talán 10 percz is.

Rannicher: Mi azt hittük, hogy most elnökválasztás lesz.

Elnök: Mondottam, hogy az állandó igazoló bizottság fog most választani.

Gull: A múlt ülés jegyzőkönyvei nem fognak felolvasatni?

Elnök: Elfeleltem, hogy a jegyzőkönyvet csak az ülés végével fogom felolvasatni. Erre megtörténik a szavazás és ennek folytán az állandó igaz. bizott. tagjaivá választottak: Dr. Vasiciu 86, Wlassa Ilyés 86, Hannia János 85, Bohetielu Sándor 85, Haupt Frigyes 56, dr. Teutsch 52, Lang Dániel 51 és Lassel Agost 48 szavazattal.

Elnök: Az ideig. országgyűlési ügyrend tartás 205. § értelmében, mely így szól: az országgyűlésnek ezen ügyrendtartás 12-dik § értelmében történt megalakulása után, az országgyűlés szavazóközösségül megválasztja azon hat tagot, melyek az országgyűlés elnöki állomására az országgyűlés által, 6 es. kir. apost. Felségének legkegyelmesebb kinevezés végett a kir. biztos utján felajánlandók (az országgyűlési alapszabály 2-dik § szerint), kapcsolattal az országgyűlési rend 25. §-ával, mely így szól: 2. §. Ezen országgyűlés elnökét, és két alelnökét 6 es. kir. apostoli Felsége nevezi ki azt hat egyénből, kiket az országgyűlés a megnevezett állomások mindegyikére a maga kebeléből, tekintettel a különböző vallásokra, titkos szavazás utján választandó, és 6 es. kir. Felségének fölterjesztend. Felhívom a t. képviselő testületet elnök választásra.

Schmidt Konrád: Sajnálja, hogy több hazafinak ez országgyűlésről elmaradása által kelt vallás felekezeti a reformatus s unitarius e testületben képviselve nincs, s így a rendszabály 2. §. e kellékének elég nem tétethető. Ily körülmények közt a rendszabály szellemét a következő indítvány elfogadása s kivitele által hiszi leginkább közelíthetni: a választások ugyanis a magyar, szász és román nemzet mindegyikéből 2, az elnöki méltóságra javaslatba hozandó tag (elfogadtatik).

Ennek folytán 15 percznyi szünet után megkezdetik a szavazás. Ennek megtörténte után.

Rannicher: Kívánja, hogy a szavazatok az elnöki iroda által számláltassanak össze, mint az más parlamentekben is szokás.

Zimmermann: A régibb erdélyi országgyűlésnek szokásos eljárását óhajja megtartani, melys szerint elnökválasztásra a szavazatok összeszámolása nyilvános ülésben történik. Az elnökválasztás jogtörténeti esemény. Azon kívül még személyes kérdésnél is megkívánja óvatni a szabadságot.

Megtörténik a szavazatok összeszámolása elnök kijelenti, hogy az elnöki méltóságra javaslatba hozandóknak megválasztottak a következő urak: Papp László 90, Aldulianu 87, Beldi gr. 87, Schmidt Konrád 76, Groisz Gusztáv 53, Nemes gr. 52 szavazattal. Ezekon kívül Zimmermann 46, Gull 16 s. i. t. szavazatot nyert.

Teutsch: Miután előbbi határozat szerint minden nemzetből 2 tag hozandó javaslatba, Nemes gr. helyébe Zimmermann tétessék.

Elnök: Zimmermann ur nem nyert általános többséget.

Rannicher: Maradjon a választás, mi a mennyire lehetett a vallások tekintetbevétele szavazatunk.

Elnök: Az előbbi határozat szerint a 3 nemzetiség volt főleg tekintetbe veendő. Egy szavazati jegy nem volt minden nemzetiségből két-két tag felírva s a t. ház e szavazatot, minthogy benne a vallások voltak tekintetbe véve, érvényesnek ismerte el; de ezen elv a választás eredményére nézve nem lehet irány adó.

Schmidt Konrád: Zimmermannnak nincs meg ugyan 46 szavazattal az általános többsége, de az előbbi határozat értelmében szükséges, hogy a szászok közül is két tag hozassék javaslatba. Leggyorsabb lesz tehát, hogy a relatív legtöbb szavazatot nyert két képviselő: Zimmermann és Rannicher közt történjék új választás.

Elnök: Figyelmeztetem a t. képviselő testületet, hogyha nemzetiség szerint kell választani, akkor négy ilyen volna t. i. a magyar, székely, szász és román.

Negrutiu: Minthogy itt két vallás képviselve nincs, előbbi határozatunkhoz képest nemzetiségek szerint kell választani.

Gaetanu: Azon véleményben van, hogy a szavazat többsége, nem pedig a nemzetiség határoz.

Alduleanu: A határozat fentartandó és foganatosítandó, tehát a többséget nyert magyar helyébe új választás által egy szász tag teendő.

Schmidt Konrád: Igaz, hogy Erdély előbbi államjoga szerint a három nemzet közt a magyar és székely külön vétetett; de ennek csak addig lehetett érvénye, míg a székelyek sajátos intézményei fenállottak, azután pedig a magyar és székely egy nemzetbe olvadt. A választást illetőleg kívánja, hogy a többséget nyert 3 magyar közül a legkevesebb szavazatot kapott gr. Nemes helyébe egyszerűen Zimmermann teendő.

Rannicher: A ház határozata a nemzetiségekre nézve áll ugyan, de döntő mégis a rendszabályok azon rendelkezése, hogy a vallások szerint hozassanak a tagok javaslatba. Az itt képviselt vallások a választóttakban is képviselvek; de csak nemzetiségi szempontot ne vonjunk a kérdésbe, mert ez heves és időelőtti vitára adhat alkalmat. A választás helyesen történt.

Zimmermann: Személyről csak a második választás eredménytelensége után lehet szó. Így tehát sem személy, sem nemzetiség, hanem annak kérdése forog fenn: helyes-e a választás eredménye? Előbbi határozatunkat a nemzetiségeknek tekintetbevétele nézve visszavonhatjuk ugyan, mert „sapientis est mulare consilium”, de akkor mondjuk „pater peccavi” és tartuk fenn a rendszabályokat. En azonban azt hiszem, hogy határozatunk érvényes és kivihető s akkor nem szabad határozatainkat stil gyakorlatokra lealázni. Harminez évi nyilvános életem s e kérdéshez állásom fölmentem azon gyantól, mintha én itt magam érdekében szólnék. Nem személy, nem is egyszerű összeszámolása a szavazatoknak, hanem előbbi határozatunk amaz okvetlen következtése fogok fenn, hogy a választásból csak egy szász nemzetiségű kerüljen ki, szükséges másodiknak megválasztása.

Nemes gr.: A tárgyhöz magához nem szölok, de az imént halott azon nézetnek, mintha a magyar és székely nemzet közt fusio jött volna létre, határozottan ellent kell mondanunk. (Közhelyeslés).

Friedenfels b. kívánja, hogy a ház előbbi határozatánál maradjon.

Eitel: A ház nem ragaszkodhatik előbbi határozatához, minthogy ez, a rendszabály 2. §-ával ellentétben levén, jogérvényes nem lehet. A szavazás eredménye tehát helyes, habár ezen előzményt a szász nemzetiség s vallása nézve jövőre nem kívánja irányadónak vétetni.

Schuller Libloy: Mindhárom nemzetiségből két-két tagnak kellett volna előbbi határozatunk szerinti, melyet megváltoztatni legalább is nevetéses volna javaslatba hozatni, leggyorsabb lesz azon két szász közt, kik gr. Nemes után a viszonylag legtöbb szavazatot nyerte, másodsor választani.

Elnök: Magam is azt következtetném, de azóta, hogy a ház azon szavazategynek, melyen 3 magyar volt fölírva, érvényességét elismerté, azt kezdem hinni, hogy a ház mégis csak a vallásokat akarja lehetőségig tekintetbe vétetni.

Schmidt Konrád: A mi egy szavazati jegyről áll, abból nem következtetnünk a szavazás eredményére.

Filts: A ház határozata, hogy a nemzetiségek tekintetbe veendők, csak a szavazati jegyekre vonatkozik. A választás eredménye fentartandó, mert a vallások vannak tekintetbe véve.

Elnök: Kijelenttem volt a ház határozatát, melys szerint nem vallások, hanem nemzetiségek szerint történjék a szavazás.

Schneider: Nem engedhető, hogy egy nemzetiségből három, másikkól csak egy hozassék javaslatba.

Zimmermann: Özpontosítási szempontból nem kívánom a kérdést tovább vitálni, de régibb országgyűlési elveinkre utalok, holily választások alkalmával a választási szabadság nem volt ennyire korlátozva, s ezt az alelnökök választásánál érvényre hozatni kívánám.

Teutsch: Minthogy a vallások lehetőség voltak tekintetbe vehetők, irányadó mégis a nemzetiség képviselése marad; kell tehát, hogy új választás kezdessék egy második szászra, s kérem, hogy ez indítvány szavazás alá kerüljön.

Popovics: En részéről Rannicher véleményéhez csatlakozom.

Boheczel Sánd: Ha a magyarok ezen gyűlésekben részt vettek volna, akkor előbbi határozatunk nem hozott volna. De miután már most nemzetiségek szerint akarjuk azon hat tagot javaslatba hozni, a románok és magyarok részéről két-két tag kikerült, a szászok közül csak egy, a második szász megválasztásához kell fogunk.

Aldulianu: Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy nem három nemzetből, hanem három nemzetiségről kell szólnunk, székelyt és magyart egynek számítva.

Angyal: Már előadott okokból pártolja Boheczel véleményeit.

Ezután beadatnak a szavazatok egy második szász választására, ki mint 6-ik leszen, az elnöki méltóságra javaslatba hozandó. 89 szavazat közül kettő érvénytelen volt, Zimmermann nyert 46-ot Rannicher 33-at stb. tehát Zimmermann az általános többség. Olvastatik a tegnapi ülés német jegyzőkönyve. Erre vonatkozólag, Schmidt Konrád: A jegyzőkönyvekben és megszólításokban majd „képviselő testület”, majd „legislativ corpu”, majd „hohe Landesvertretung” használtatik. Ohajtanám, ha annak nevezetnénk a mik vagyunk t. i. országgyűlésnek.

Elnök: A legf. leirásban a „képviselő testület” ezime használtatik, mi mást nem határozhatunk.

Több közbeszólás után abban állapodtak meg, hogy erre nézve jövőben fog határozatni. Ezután a német jegyzőkönyv végig olvastatott, és néhány módosítással helyben hagyott. A magyar és román nyelvű felolvasása az idő előhaladottsága végett a holnapi ülésre halasztott. Ülés vége délután 2 1/2 órakor.

Holnap ülés, tárgyai: alelnökök, jegyzők és naplóbíráló választmány megválasztása.

VI. ülés július 26.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

A jegyzőkönyvek felolvasásánál megjegyezték. Nemes gróf: Erdélyben a románokon kívül 3 nemzet van, a jegyzőkönyvben tehát, ha az elnöki méltóságra javaslatba hozott 6 tag választásáról van szó, vagy 4 nemzetiségről a milyen a román is, vagy nemzetiségekről egy általában szóljunk.

Trauschensfels jegyző: Ha 4 nemzetiség van, akkor 6 tagot nem lehet választani akkép, hogy mindegyik nemzetiségből 2 egyen kerüljön ki.

Gaetanu: Ne mondjuk „nemzet” hanem „nemzetiség” is ilyen az én nézetem szerint csak 3 van, ezek szerint történtek a választások.

Schmidt Conrad: 3 nemzetiséget kíván érteni, úgy hogy a székely és magyar egy nemzetiséget, a szász egyet és a román is egyet képezzen.

Béldi György gr. szerint 4 diplomatiailag elismert nemzetiség van.

Nemes János gr. A székely nemzet Béldy gr., a magyar pedig Groisz által van a candidaúsnok közt képviselve, s azért helyes a választás.

A jegyzőkönyvek hitelesítettek.

Schuller Libloy: interpellálja az elnököt, vajlon felszólítottak-e az ideigl. orsz. gyűl. rendtartás 13 §. értelmében az eddig meg nem jelent képviselők helyeik elfoglalására.

Elnök: A napi ruden levő tárgyak bevégeztével erről jelentet igér tenni.

Következik az első alelnöki méltóságra javaslatba hozandó 6 tagú a szavazás, melynek eredményül 90 szavazat közt: Alduann Joan 86, Lázár Sándor 7, Schmidt Conrad 74, Nemes gr. 69, Groisz Gusztáv 54, Rannicher Jakab 42, Lászlóffy 39, Kirchner Frigyes 39 szavazatot nyert. Ennek folytán mivel csak 5 nyert általános többséget s így egy szászra történt új választás, melynek eredményül Rannicher 57 szavazatot nyert.

Következik a második alelnöki helyre javaslatba hozandó 6 tagú a szavazás. Eredmény: 94 szavazat közt Groisz 1, Kirchner Frigyes 67, Danka Pál 62, Bolca Jak. 59, Nemes gr. 47, Gull József 47 szavazatot nyert. Csak az első 4-re kerülve többség, új választás kezdődik, melynek folytán Nemes gr. 78 és Gull 70 szavazattal második előki candidaúsnak megválasztatik.

Az idő előhaladottsága miatt a napi rendre kitűzve volt többi választás a jövő ülésre halasztott.

Elnök: Az eddig meg nem jelent igokról tesz jelentést. Alexi püspök meghalt, Bánffy Miklós gr. a gubernium elnökségénél 1 napi szabadságot kért, ezen idő még nem jár le. Gerliczy Béla b. még nem jelentkezett s azért a megjelenésre felszólítottat. Hallel Ferencz gr. a birodalmi tanácsban ül jelenleg s e végből fölmentetni kéri magát. Popu Iordán leköszönt, új választás fog elrendelni; Mathäus Miklós még nem jelent meg, ifog szólíttatni: Popp Constantin b. kijelentette, hogy egészségi állapota nem engedi meg megjelenését, be fog jelenteni a guberniumnak. Reichenstein b. privátim jelentette, hogy rövid idő múlva megjelenik. Toldalagbíróknak kell hogy találja e két indítványt. Mi Ferencz gr. heti szabadságot kér, hogy mint kéresek vagyunk a nem képviseltek érdekeit a mellékelt orvosi bizonyítvány szükségesnek s óvni, Erdély államjogát s alkotmányát minirendeli, fürdőbe mehessen. „Bánffy Albert b., Bánffy Béla gr., Bánffy Dani b., Béldi Gergely, Berde Móses, Bethlen Farkas gr., Bethlen Gábor gr. Bethlen János gr., Bodola János, Bodola Samu, Boér János, Csiki István, Daniel Gábor, Ebergényi Móses, Fehér János, Ferencz Gy., Gaizágó Sal., Gál János s Gál Miklós, Geéz János, Haynald Lajos dr., Kálnoki Pál gr., Kemény Gábor, Kemény Ferencz b., Kemény István b., Kriza János, Mihályi Gerg., Mikes Ben. gr., Nemes János gr., Mikó Imre gr., Mikó Mihály, Nagy Samu, Rhedei István gr., Sándor Elek, Simai Gergely, Simon M., Szentkereszt Zs. b., Szilvási M., Teleki Domokos gr. Teleki Samu gr., Toroczay M. gr., Thury Gerg., Timár Károly, Tisza László, Ugron István, Ugron László, Véer Farkas, Veszely Károly, Zeyk Károly, írásbeli beadvány által ki jelentették, hogy ők ezen erdélyi orsz. gyűlésbe be nem léphetnek. Ennek folytán föl fog szólíttatni a kir. gubernium új választások elrendezésére.

kir. hivatalosok iránt pedig a Felségének alá- zatos jelentés fog tétetni.

Balomiri János kívánja a regalisták nevének felolvasását.

Rosenfeld b. regista: Nem kétfelm, hogy az elnökség részéről mostan tett közlés miudnyajunkra fájó benyomást gyakorolt. Akár osztiunk, akár nem azon indokokat, melyek testvér nemzetünk oly tekintélyes részét e háztól távol tartják; kétségtelen, hogy meg nem jelenésük minden nap fájdalmat kelt, s teendőkben mint azt a tegnapi ülésben történt elnöki választásnál tapasztaltuk, távollétük alig pótolható, a mennyiben valamennyi intézménynek kifejtése csak is az arra hivatott összes tényezők testvéries közreműködése által sikerülhet. Nem tévedek, ha kijelentem, miszerint e ház valamennyi tagjának keblét sajnálkozás fogja el azon ténnyel szemben, hogy testvér nemzeteink oly hiányosan vannak itt képviselve, ha kijelentem másrészt a remény és meggyőződés azon érzetét, hogy némely előzmények, melyek a dolgok ezen állását idézték elő, a tények világánál eloszolva testvéremzetünk választottainak és az ő es. k. ap. Felsége által meghívottaknak megjelenését lehetségesse fogja tenni. (Helyeslés.) Ezen fölvetésből kiindulva, a ház valamennyi tagjának érzelmét reménytel kimondani, ha óhajtom, hogy a fölötti fájdalomokat, hogy testvér nemzeteink oly jelentékeny része itt képviselve nincsen és abbéli reményünket, hogy az illető képviselők a számukra fentartott helyeket mihamarább elfoglalandják, jegyzőkönyvileg kimondjuk. (Helyeslés.)

Leményi Bránn János: szintén sajnálja, hogy a testvérek közül anynyian hiányoznak; de itt nem arról van szó, hogy egyik-másik vallás vagy nemzetiség képviselve van-e vagy nem, hanem, hogy több választott kerület képviselői meg nem jelentek, és azért új választás leszzen elrendelendő.

Brennenberg Ferencz: Miután az elnökségtől arról értesültünk, hogy sok képviselő és királyi hivatalos, ki itt eddig meg nem jelent beadványt intézett, indítványoznám, hogy az fölolvastassék (fölkialítások: Ellené vagyok).

Schmidt Heinrich tanár: Határozottan ellene vagyok.

Balomiri János: Oszty Rosenfeld sajnálatát, de nem azon nézetét, miutha a magyarok meg nem jelenése által a ház munkálataiban akadályoztatnék, mert ezt semmi tény nem bizonyítja.

Rosenfeld b. közbeszól: Hát az elnök választásánál, midőn a magyarok távolléte által a reform. és unitariss vallás képviselve nem volt.

Gull József: El nem hallgathatom a meglepetés kifejezését, melyet a most hallott két rendbeli indítvány bennem keltett. Főleg meglepett a második indítvány, nem mintha amaz oldalról (ezelész Brennenber brassói követre, kit unionistának tartanak) nem vártuk volna ez indítványt, hanem, hogy annak vitatása megengedhetik.

Rosenfeld b. közbeszól: Nem indítványról, hanem egy alkalmi nyilatkozatnak jegyzőkönyvbe való felvételéről van itt szó.

Gull: Indítvány tétetett a sajnálkozás ki- fejezése és az okmány felolvasása iránt. (Ugy van). Ha egyéni rokonszenvenem kérd- zem, kész vagyok én is sajnálatom sőt fáj- dalmam kifejezésére a fölött, hogy itt nem látom elfoglalva azon helyeket, melyek amaz országrészek képviselőinek tartvák fenn, kik- kel mi hosszas évekig, ha nem is testvéri ciz- vódás nélkül, megoszthattuk ez ország örö- meit és szenvedéseit. De a fejedelem, a haza — s itt a tágabb hazát is értem, mely alkot- mányos életünk kifejlesztésére legbiztosabb al- apot látszik nyújtani — és végre az igazság- hoz ragaszkodás érzetén kívül más egyebh- nek nem szabad képviselőre befolyással bir- nomna. (Helyesen.) A csupa észlelés is igen csá- hogy rövid idő múlva megjelenik. Toldalagbíróknak kell hogy találja e két indítványt. Mi Ferencz gr. heti szabadságot kér, hogy mint kéresek vagyunk a nem képviseltek érdekeit a mellékelt orvosi bizonyítvány szükségesnek s óvni, Erdély államjogát s alkotmányát minirendeli, fürdőbe mehessen. „Bánffy Albert b., Bánffy Béla gr., Bánffy Dani b., Béldi Gergely, Berde Móses, Bethlen Farkas gr., Bethlen Gábor gr. Bethlen János gr., Bodola János, Bodola Samu, Boér János, Csiki István, Daniel Gábor, Ebergényi Móses, Fehér János, Ferencz Gy., Gaizágó Sal., Gál János s Gál Miklós, Geéz János, Haynald Lajos dr., Kálnoki Pál gr., Kemény Gábor, Kemény Ferencz b., Kemény István b., Kriza János, Mihályi Gerg., Mikes Ben. gr., Nemes János gr., Mikó Imre gr., Mikó Mihály, Nagy Samu, Rhedei István gr., Sándor Elek, Simai Gergely, Simon M., Szentkereszt Zs. b., Szilvási M., Teleki Domokos gr. Teleki Samu gr., Toroczay M. gr., Thury Gerg., Timár Károly, Tisza László, Ugron István, Ugron László, Véer Farkas, Veszely Károly, Zeyk Károly, írásbeli beadvány által ki jelentették, hogy ők ezen erdélyi orsz. gyűlésbe be nem léphetnek. Ennek folytán föl fog szólíttatni a kir. gubernium új választások elrendezésére.

Gajétán Miklós: Némelyek azt mond- já, hogy nem tétetett indítványt, némelyek, hogy igen. A rendszabályok mindkét esetre najrendet kívánunk.

Zimmermann: Arra nézve két minde- nek előtt felvilágosítást: vajlon az illető be- advány a házhoz szöl-e vagy sem?

Elnök: A beadvány az elnökhöz van intézve, azon kérréssel, hogy tartalmát a ház- zal közöljem.

Zimmermann: Ez esetben nem lehet a az vita és határozat tárgya. Ez okmány ha

t. i. parlamentariss képzettségű emberektől iratott alá, nem nyújtott be a végre, hogy vitatkozást idézzen elő, hanem hogy egy tényt hozzon az érdekeltek elnök és kormány tudomására. Az elnök közölve ezt velünk; mi tudomásul vesszük és már most csak az a kérdés, mikép említendő ez meg a jegyző- könyvben a nélkül, hogy abból az illető kép- veselők elmaradásának okait legkevésbé is osztani látszanánk. E végre óhajtom, említés- sék meg, hogy az elnök a beadványról ma- gáról jelentést tett a házban, s hogy felfogja szólítani a guberniumot új választások elrende- lésére; a ház fájlatja, hogy több választó- kerület még képviselve nincsen és reméli, miszerint azok mihamarább képviselve leend- nek.

Teutsch dr.: Arra figyelmeztet, hogy a 77. §. szerint beadvány csak akkor olvastat- hatik fel, ha az a házhoz egy képviselő által nyújtott be. Brennenberg indítványa a rend- szabályllyal ellenkezik.

Schuller Liblay: Itt nem önálló, ha- sem a tárgyalásból folyó indítványról levén szó az idézett ügyrendtartási § ide nem illik. Oszty Rosenfeld b. és Zimmermann regalisták nézetét. Meg van győződve, hogy a ház min- den tagja ugyanazon hazafiaságtól lelkesítve, mit sem óhaj inkább, mint testvéri egyetér- tést nagy föladataink megoldására nézve. Az előtte szölkötök legnagyobb része sajnálatát fejezte ki a felett, hogy itt több választó- kerület képviselve nincsen, miért nem volna ez jegyzőkönyvileg kimondható?

Rosenfeld b. kijelenti, hogy Zimmer- mann udvari tanácsos helyesen fogta föl né- zetét, és hogy a formulázásban van némi, de lényegtelen eltérés.

Schmidt Henrik tanár: Tetszéssel fo- gadtatott egy szónoknak az ügyrendtartásra utaló azon megjegyzése, hogy a jelen kérdés vita tárgyát nem képezheti s itt mégis egyre vitatkozunk. Pedig mit a szabályok egyik in- dítványra nézve mondanak, az egy másikra nézve is kötelező. Hagyjuk el a discussiót és ne határozzunk ma sem egyik, sem másik in- dítványról. Az illető uraknak fönmarad indít- ványaikat írásbelileg beadni.

Elnök: Kijelentem már egyszer, hogy itt nem tétetett formulázott indítvány.

Rannicher: Szorosan rendszabályaink- hoz ragaszkodom. Az érzelmeket visszafojtom, mert nem érzelmekkel működünk a haza ja- vára. A kérdéses okmány nem egyéb, mint beadvány, ennek tartalma közölletett a ház- zal s ez tudomásul veszi. Mit egyik másik ez alkalommal mondott, az egyéni nézet és helyesen fölálható leszzen a gyorsirás nap- lóban, de jegyzőkönyvben annak nincs helye. Kár volt oly egyszerű dolgot oly alaposag- gal vitatni. Végezzük azzal: Sajnáljuk, hogy több képviselő, ki itt megjelenni köteles, meg nem jelent, s a haza iránti kötelemét nem tel- jesíti; mi pedig az ország nem nemzeti- ségek képviselői jelentünk, és nem fogjuk magunkat háboríttatni mások meg nem jele- nése által abban, hogy az ország várakozásá- nak megfeleljünk. (Helyes.)

Schmidt Konrad: Nem indítvány, ha- nem egy közlés tudomás vételéről van szó. Ez a jegyzőkönyvben megemlíttethetik egy- szerűen vagy pedig a sajnálat kifejezé- sével. Óhajta, hogy Zimmermann formulázása fogadtassék el.

Hannia János: Pártolja Rannicher vé- lemenyt. Itt az ország képviselői ülnek és azok országgyűlést képeznek.

Elnök: A közlés folytán Rosenfeld b. és Zimmermann részéről tett nyilatkozatok nem képeznek önállóindítványokat. Kijelentem to- vábbá, hogy én az ügyrendtartást szigoruan tekintetbe vettem. Már most méltóztassanak a fölött szavazni, hogy a jegyzőkönyvben meg- említtessék, miszerint a közlés egyszerűen vétetett tudomásul vagy sem?

Megvártnék a szavazás: Az egyszerű tu- domásul vétel mellett feláll a többség, még pedig a románok és kevés szász. Az ellen- pörba csak megerősítette a többséget. E vita alatt Béldi és Nemes gr. nem vettek részt az ülésben.

Ülés vége 2 1/2 órakor, napirend: Jegy- zők, naplóbíráló s egyéb bizottmányok vá- lasztása. Jövő ülés 27-kén.

Bécsi lapok az erdélyi dolgokról.

„A Neuste Nachrichten” Nagy-Szebenből jul. 17-rol a következő levelet kapja:

A magyar képviselők visszalépte kö- rülből el van határozva. Ez oly nyilat- kozat alapján fog történni, melyben a magyar képviselők a császári izenetnek az unioról szölő részét idézve, kifejtik, hogy az ország- gyűlési tárgyalásokból azért kell, véleményük szerint, visszavonulniok, mert a Magyaror- szággal államjogi összekötöttes vitatása meg- szakasztva levén, a törvényes országgyűlési- uton az e felett mind a többi, az országgyű- léseken képviselt nemzetiségek, mind a magas kormány által létesítendő megegyezés tényleg lehetetlennek látszik. A nyilatkozatban való-

színűleg határozottan a felett is ki lesz je- lentve a sajnálat, hogy a magyarok ez által abban is akadályozva látják magukat, hogy a román nemzet elismerését illető tárgyalá- sokban részt vegyenek.

Azt bizonyosan nem kell önnök monda- nom, hogy magyar honfiktársaink e határozata minden körben komoly lehangolást ébreszt. Ha a magyar párt nem is várhatta, hogy sza- vazatbűbsség által az országgyűlés határoza- taira döntő befolyást gyakoroljon, oly tetemes szellemi és parlamentariss erővel rendelkezik, hogy az egyes kérdések tárgyalásaiban töle jöhetett volna a vezérhang. A magyarok visz- szalépte által a helyzetben annyiban min- denesetre nem történik változás, hogy a nem- zetiségi jogokat majd csak a szászok és ru- mánok fejtegetik, mi majd heves csatákra ad alkalmat. A birodalmi tanácsban való részvétel kérdését illetőleg is a magyar képviselők visz- szalépte annyiban nem tesz változást, miután azok az erre vonatkozó határozatnak legfel- jebb nyílt tiltakozás által lehetek volna tanui, oly szerep, melytől most elvonták magukat. Vajlon azonban épp a magyar párt szempont- jából helyes e, hogy magyar honfiktársaink azon pillanatban, midőn a románoknak, mint politikailag egyenjogositott nemzet beezikke- lyezéséről van szó, a közös tanácskozásterem- ből elvonulnak, nem akarom tovább vitatni. Magyarjaink Királyhágon tuli testvéreinkhez hasonlóan nyilvánosan resignálnak a jelen po- litika iránt, s nemzeti és államjogi igényeiket esoríttatlanul fenn akarják tartani a jövő szá- mára. Csak attól félek, hogy e jövő — talán későn köszönt be!

Az újra megindított „Ost und West” első számából, az erdélyi országgyűlésről egyebek közt ezt írja:

Az 1848-diki erdélyi országgyűlésnek unio- határozata; ez a catastropha, mely az oetroy üdvletlen segélyeszközét elkerülhetlenné tette. Mert e boldogtalan határozat egy csapással megsemmisítette az erdélyi országgyűlést s vele Erdélynek történeti autonómiaját. A román nemzet egyetlen segélyeszköze, hogy politikai emancipációját a történeti jog alkotmányos ut- ján, t. i. az erdélyi országgyűlésen szorga- lmazza, ez eszköz is, mely a románok legjo- gosabb kívánatait a szászok, székelyek és magyarok jó akaratától függővé tette, 1848 óta a román nemzetlől megvonatott.

A magyarok a pesti országgyűlésre uta- síták őket!

De hagyjuk abba e kínos themát. Ha Deák az album átnyújtáskor mondott e szavait: „Igazságosak akarunk lenni min- den nemzetiség iránt is, a mint 1848-ban a nép iránt voltunk”, az 1861-diki országgyű- lésekn mondta volna, s ha az országgyűlés an- nak bizonyosságát, hogy Deák szavait pro- grammjául fogadta el, kinyilatkoztatja, hogy bár az unio, de nem Erdély absorptioja mel- lett maradt, az ügyek bizonyára nem fejlődtek volna annyira, mint a hol mai nap állanak.

Örülünk, hogy a román nemzet politikai s vallási egyenjogosítása ma, bár még nem be- végzett, de mégis feltartóztatatlan tény; de szigoruan alkotmányos szempontból a legmé- lyebben fájlatjuk, hogy az egyenjogositást oetroy által kellett elősegíteni.

Bármily paradoxon látszassék is: Erdély- nek Magyarországgal unioját csak most tar- tjuk kivethetőnek; sőt az biztosítva lesz, mihielyt a magyarok a románok számára ezt lehetővé teszik.

Olvasóink tudják, hogy hasonló erélylyel küzdünk a románok egyenjogusítása, mint az unio mellett.

Erdély a magyar korona területéhez tartozik, a pragmatica sanctio, és számos újabb s régiebb törvények alapján. Előttünk a nagy államjogi, annyi fejedelem eskjtie által szentesített alapok, melyeken a magyar korona tartományainak össztartozása nyug- szik, nem csak ez országok, s e korona meg- ingathatlan jogainak tűnnek fel, hanem egy- szersmind a legerőteljes biztositékaik ez or- szágok mindegyike és összeségük politikai autonómiaja számára. Ez országoknak egymás- közti vagy az ősbírodalomhoz való pusztá személyes unioja ellen ez okból mindig küz- döttünk és küzdünk, de küzdeni fogunk oly reálnio ellen is, melynek következménye ez országoknak egymás közötti törvényhozási vagy közigazgatási összeolvastása lenne.

Allamunk nagybatalmai állása s az alkot- mányos elynek fentartása a valódi birodalmi ügyek közös törvényhozási tárgyalását s ezek számára a ko mány egységes végrehajtó ha- laltmát követelik. De a magyar korona tarto- mányainak területi s politikai össztartozása számukra is reálnio követel bizonyos közös alkotmányos intézmények által, melyek azon- ban a birodalmi uniohoz hasonlóan, az alkot- mányyszerű megegyezés útján ugy valósítan- dók, hogy minden ország történetileg jogosult önkormányzata s öntörvényhozása minden bel- tígye számára gondosan megőriztessék.

Ausztria alkotmányos ujraszervezetének ily problemje, történeti államjogi alapokon sar- kallik.

S hogy ismét felre ne értesünk, továbbá kimondjuk, hogy az erdélyi, mint a magyar s horvát kérdést nem szabad így feltenni: Unio Béccsel vagy nem? — hanem így: Előbb Erdélynek s a három egy királyságnak Magyarországi unioja, s ezután mindannyiok unioja Béccsel, és pedig az alkotmányos meg egyezés alapján.

Mert a politikában, mint a reális világban mindenütt, alulról felfelé kell építeni.

A „Wanderer“-ben egy „jól értesült“ levelező e tárgyra vonatkozólag így ír:

„A magyarok és székelyek kimaradása az erdélyi országgyűlés megnyitásától mindenütt sensációt ébresztett.

„Egy pillanat a választásokra világosan mutatja, hogy a magyaroknak és országgyűlésnek semmi nyereségre sem lehet kilátásuk, és pedig nem csak az uniohoz, hanem általában a történelmi joghoz ragaszkodó magyaroknak sem. Nem lévén semmi kilátásuk valami eredményre, az a kérdés támadt: mely uton vesztethetnek legkevésbé. Ugy látszik, legkisebb erkölcsi veszteséggel jár, ha távol tartják magukat a tanácskozásktól. A románok, a kik (mint a beczikkezési iránti kívánságuk mutatja) a történelmi jogra talán több súlyt helyeznek, mint itt amott hiszik, most mint negyedik nemzet beczikkezézők; ennek a többi három nemzet által kell vala történnie. De ha a magyarok és székelyek elmaradnak, csak a szászoknak kell teljesíteni a beczikkezést. Így tehát talán maguknak a románoknak kellene módot találniok a magyar párttal egyezkedésre nézve. A románoknak örömet segítkezést nyújtának a magyarok különös kívánataik teljesítését illetőleg, de a választások eredménye oly tetemes többséget biztosít a románoknak, hogy ezek, a magyarok segélye nélkül is, minden esetben számíthatnak a szászok föltöbi győzelemre. Végre a kir. előadásokban, a kiválólag román és öszbirodalmi kérdéseken kívül, vannak még némely Erdélyi anyagi jólétére fontos kérdések, melyeknek tárgyalásában a magyaroknak is részt kellene venniük. De így számíthatnak: ezek a birodalmi kérdések után jönek, és semmi esetben sem jöhetnek tárgyalás alá az idén, mert ha az országgyűlés a bir. tanácsba küldés kérdésebe nem akarja beleerészkedni, valószínűleg feloszlatnak, s ekkor az 5—11-dik előadások kutba estek; ha meg az országgyűlés a bir. tanácsba követeket küld, hogy a követek azonnal Bécsbe mehessenek, azonnal országgyűlést stb.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

M. Helye, július 22.

A nevezett m.-illyei járásban Felső-Báred nevezett g. n. egyesült megye egyháza az illető járási szolgabíró urnál sérelmi panaszt emelvén, hogy helybeli lelkész Petru Oprian és candidatus dászel Kulka János, az irt község némely lakóit arra ingerelték, hogy egymás fűvét és takarmányát minden tartozkodás nélkül étessek le, a mostani hivatalnok hatálmától ne féljenek, azoknak ne engedelmessékedjenek, mivel ugy is nem sokára őket el s lehányjuk stb.: az egyházi panaszra könyomassan utján bebizonyultnak lenni találatván, a m.-illyei járási szolgabíró Oltyán László ur, ki erélyesen örökdió a közbiztonság fenntartása felett, a nevezett lelkészt és candidatus dászel folyó hó 18-kán befogatta és szoros őrzet alatt a dévai börtönbe szállította; ezen papi befogatás értésére jutván m.-illyei görög nem egyesült esperes Orbán János urnak, nem késett ő tisztelendősége személyesen figyelmeztetni nevezett szolgabíró urat, mikép szüntesse meg hasonló eljárásait, mert az ily események az 1848-beli catastrophanál szomorubb következményeket fognak előidézni.

Ha a vallás felkent szolgálai szent hivatásukról megfelelőkezve nem irtóznak a tudatlan népet a fenálló hatalom, közcsend, vagyon és személybátorság megtámadására izgatni, ekkor méltó joggal elmondhatjuk a sz. írással: Valjón, ha a só megizentül, az étel mivel sózatik meg.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jul. 21. Az alsóház tegnapi ülésében indítványozta Horsman, hogy a ház kérje hathatósan ő felségét, hogy a többi hatalmakkal egyetértve oly intézkedéseket tegyenek, a melyek Lengyelország törvényes jogainak megővését tartós béke felté-

leivel kapcsolják össze. Indítványa támogatására felhozta, hogy Anglia a letevékenyebb részt vette az eddigi alkudozásokban, a melyek dícsőségére vagy gyalázatjára szolgálhat, a jövő fogja megmutatni. Lengyelországot, a szölv nézete szerint, „halálra diplomataizálták“; az angol kormány felhívta a lengyelek reményeit s az oroszok elkeseredését a nélkül, hogy a nehézség megoldására valamit tett volna. Az ország ennél fogva majd ezt fogja mondani a kormány: ti vagy nem mentetek elég messze s hamis és lealázó helyzetbe hoztatok-Angliát; vagy már igen is m szse mentetek, ha nem vagytok elbátortozva, diplomaiati lépéseiteknek fegyveres erővel adni nyomatókat. 1831ben Palmerston lord azt nyilatvította, hogy az utóbbi nem enged meg Európa helyzetét. Ma másképp áll a dolog: Ausztia nem fogná és Poroszország nem lenne képes Oroszországot segíteni. Oroszország Angliának bator politikája által és szigetelve bármí fejtételeket kénytelen volna elfogadni. Fajdalom, a hatalmak erre nézve nem értették egyet s végre az ismeretes 6 pontra szorítkoztak, a melyek csak megszilárdítanak az 1815-i szerencsétlen megállapodást. Ha Angol ország és Ausztia mostani politikájuk mellett megmaradnak, ugy Franciaországot conservativ politika útján fogják megtartani; ellenezetben oly szövetségek keresésére kényszerítik, a kik Lengyelországot iránti rokonszenvének és dícsvágyának inkább megfelelnek.

Gladstone: Az előtte szölv által nyilatvított remények valószínűsége a legnagyobb fontosságú eshetőségektől függ. Azonban ezek az eshetőségek oly bizonytalanok, hogy a minisztereket a kik a kérdést államférfiakhoz illőleg kezelik, menteni lehet, ha oly messzire bátor terveknek, minő az 1772-iki Lengyelország helyreállítása, a mely mellett Horsman oly élesen szólott, nem adják oda magukat. A szölv visszautasítja Russel lord sürgönyének minden olyan magyarázatát, a mely háborúval való fenyegetéshez hasonlítana arra az esetre, ha a csár nem akarja engedményeket adni. Az angol kormány politikája szölv szölv a, a melyet Olaszország irányában követett volt, i. diplomaiati közbenjárást fejt ki s mind a két félnek megmondja, hogy mi szölv előnyre. A tulajdonképeni kérdés ma a ház előtt ez: hasznára lehet-e Lengyelországnak a bécsi szerződések formázási feladása? Ha a ház ezt a politikát fogadná el, ugy Lengye országot, a hódítási jognál fogva alá vetné Oroszországnak s így feladná az egyedüli tért, a melyen nemzetközi jogból kifolyólag működtetik. Ez által csak rosszabbá tenné Lengyelország helyzetét. A szölvök kéri a házat, hogy hagyja a kérdést a kormány kezében.

Hennessy kiemeli, hogy a Lengyelország iránti rokonszenv Angliában általános, s Európának a lengyel felkelést egy nemzeti mozgalom gyanánt kell tekinteni. Kinglake helyesli a kormány politikáját, s a ti kos lengyel nemzeti kormányt a kérdés főn hézsegei egyikének tartja. Egyébiránt Oroszország Lengye országot, a mely 1812-ben a francia beütéshez csatlakozott, hódítási jogon bírja s I. Sándor csár 1815-ben mégis a legnagyobb létebb engedékenységet tanúsította Lengyelország rendezésében.

Palmerston lord tagadja, hogy Anglia az 1815-i Lengyelországi Oroszország kezébe adta volna. A csár megszállotta Lengyelországot s szabadelvű alkotmányt adván neki, az ő érdekében vonakodott róla lemondani. A csár egyesíteni akarta az orosz lengyel tartományokat a királysággal, de az 1831-i felkelés megakadályozta szándéka kivitelében. Ha Európa Lengyelország javára közben akar járni, szilárdul kell ragaszkodnia a bécsi szerződésekhez. Ha háborút izen, akkor a szerződések többé nem állanak. Azonnal elvesztjük a jogot, Oroszországtól azt követelhetni, hogy Lengyelországgal alkudozzék, s Oroszország ezt fogja mondani: „En elfogadom a háborút, én ragaszkodom jogaimhoz, a melyeket ti el nem vitathattok.“ A kormány Európával szemben nem hallgatható; ő megtette, a mit tennie joga volt, hivatkozott az 1815-iki szerződésekre s felszólította Oroszországot szelidebb politika követésére. Oroszország az elébe terjesztett javaslatok elfogadása által kedvezőbb helyzetbe tenné magát. Azonban a ház remélhetőleg nem fogja a kormányt az iránti nyilatkozattételre szorgatni, hogy mit szándékszik tenni azután; most Franciaországgal és Austrával egyezkedik az Oroszországnak adandó válasz felett.

Erre Horsman, a mint már jelentve volt, visszavette indítványát.

A hírlapok ma kiválólag e kérdéssel foglalkozván, a „Times“ ugy vélekedik, hogy a háboru oly egyszerű lenne, a mi csak súlyosbítja a helyzetet; ezért irtóznak ettől a két-szecsbeesési eszköztől még azok is, a kik a legnagyobb rokonszenvvel vannak Lengyelországot iránt, s ezért nem mehetett keresztül Horsman indítványa.

A „Morning Post“ azt mondja, hogy azok, a kik a tegnapi vitától némi felvilágosítást reméltek, nagyon kiábrándulhattak; sem a csárnak, sem a nemzeti kormánynak nem lesz oka örövendni vagy aggódni miatta. Egyébiránt a „M. P.“ sajnálja, hogy Horsman oly könnyedén beszélt a háborúról, míg a diplomaiati tárgyalások még függőben vannak. Csak ha ezek megühszülnek, akkor kell más eszközök után nézni.

Franciaország. Paris, jul. 21. A napi sajtó folyvást az orosz válaszcjegyzék magyarázatával s az általa előidézett további eshetőségekkel foglalkozik. A „France“ ismételve kiemeli, hogy a lengyel kérdés európai jellemű. Eddigelő, úgymond, egész Európa egyetértett, Franciaország ellen, hogy az 1772-i szerződések minden következményeikkel együtt fentartsák. Ma egész Európa egyetért Franciaországgal, hogy ama szerződések javítsák, átalakítsák. A nevezett lap szerint az osztrák kormány kijelentette, hogy semmi olyan értekezleten nem fogja magát képviseltetni, a mely, a mint Oroszország javasolja, a lengyel kérdésen kívül más tárgyakkal is foglalkoznék. Egyszerűsmond azt is határozottan kimondotta a bécsi kabinet, hogy sem Angol, sem Franciaországtól nem fog teljességgel elválni.

Az „Union“ a következő feltűnő tartalmu levelet közöl Pétervárról: Oroszország most kibékült aval a gondlattal, hogy a tulajdonképeni Lengyelországot elvesztheti, s itteni, jól értesült körökben komolyan beszélnek olyanféle tervekéről, hogy az orosz kormány átengedné Lengyelországot Poroszországnak, hogy ez azt, mint külön királyságot rendezze egy, a maga dynastiájából való király alatt. Az új trónra Poroszországnak éppen van is egy igen alkalmas egyénisége, s ez Radzivil herceg a király unokaöccse. Poroszország, a mint az „Union“ levelezője írja, valami kis területi kárpótlást is adna Oroszországnak; de a legdusabb jutalom lenne a lengyel terület feladásaért, a két államnak még szorosabb szövetezése.

A „Patrie“ a párisi munkásoknak Napoleon császárhoz intézett következő tartalmu kérvényét közli:

„Felség! Tekintve az emberiség ellen elkövetett merényeket, Franciaországban nem pártok azok, hanem az egész nemzet, a mely egy szívvel óhajti a népek közötti solidaritást megszilárdítani. Ime Oroszország gyilkolja Lengyelországot. Gyilkolja azokat a polgárokat, a kiket atyáink bajtársainak neveztek és a kik e névre méltóknak bizonyítottak be magukat ugy diadalainkban, mint vereségeinkben. Oroszország öregeket és gyermekeket gyilkol, gyilkolja az anyákat, nőket és szűzeket. Ezek haláluk órájában mindnyájan hazájukra gondolnak s Franciaországra vetik eső tekinteteiket. És az a vérzőn, a melylyel Murawieff itatja a lengyel földet, ama kegyetlenségei által, a melyek polgárisodott korunkat undorral és iszonyattal töltik el. E szörnyű tetteknek elbeszélése sirásra fakasztja atyáinkat, sirásra nejeinket, nővereinket és gyermekeinket. Mi, mi érezzük a lengyel vért forni ereinkben. Felség! Ön kezében tartja Franciaország kardját; használja ön e kardot egy oly kérdés kettémetszésére, a melyet a diplomaiia megoldani tehetetlen. Felség! Lobogtassa ön fen a nemzeti zászlót s mutassa meg újól a világ előtt, hogy e zászlót egy szent ügy vezet s egy nagy nép követi. Felség! Mentse meg ön, engedje ön megmentenünk Lengyelországot! E reményben maradunk stb.“

Egy távirati sürgöny Czernoviczből, jul. 21-ről jelenti, hogy az előtti éjszaka egy felkelő csapat, Orosz Nowosielián alól félmet-földnyire, át akart kelni a Pruth folyón Moldvából Bessarabiába, azonban orosz határőrök lövöldözési elől ismét visszahúzódtak Moldvába. Sok család és orosz vámbívaltnok, vámpénztárral együtt orosz területre menekült.

Amerika. A Potomac melléki csatáról szóló újabb távsürgönyök a Gettysburgnál történt ütközetben az északi államok fő hadvezérének tulajdonítják a győzelmet. Sőt a fővezér egy diadalt hirdető napirarésában azt a reményét nyilvánítja, hogy a ellenséget tökéletesen megsemmisíti. Lee ha-

sergéről egyfelől azt írják, hogy a pennsilvniai és marilandi erdőkbe szétszórva Virginiába menekült; más tudósítások szerint azonban több apró zárt csapatra oszolva, az egyesületi hadsereg élenyomuló hadoszlopait véres harcokban nem egy helyt visszanyomták. A táviratilag jelentett veszteség (20—30.000 ember) túlozva van. Ha az amerikaiaknak minden veszteségről szóló tudósításai valósultak volna, nem lehetne képzelnünk, honnan van még Amerikában fegyverfogható ember. Vicsburg elfoglalását Grant tábornok és Parker tengernagy hivatalosan jelentették. A várost kiéheztetéssel kényszerítették feladásra; a helyőrséget becsületszóra elbocsátották.

Orosz- és Lengyelország. Folyó hó 14., 15. és 16-án véres ütközetek voltak Dombrowa, Komorow és Porzand mellett, és egy lovassági csata Mieszkow táján. Podlachiában Lomazynál 12-én, a lublini kerületben Polichna mellett pedig 18-án voltak jelentékeny összecsapások. Ugyanez idő alatt még hét más ütközet volt a Pruth, Bug, Piliza és Warta folyamok partjain, s a Niemen melletti erdőségekben. Ezek az események eléggé tanúsítják, mily elszánt kitartással küzdenek a lengyelek folyvást, a minden ponton túlyomó orosz erővel. A pultski kerületben Jasinski és Wawer 2000 felkelő élén csatáztak 5000 orosz ellen. Lengyel tudósítások szerint is száznál több felkelő esett el; az oroszok vesztesége hihetőleg még nagyobb.

Az ó-lengyel tartományokban a birtokkobzás és kizsákmányolás napi renden van. Csupán a wilnai kerületben eddig már 250 földbirtokot koboztak el. A birtokosokat, ha csak rokonai is vettek részt a felkelésben, elővizsgálat nélkül elbuzozolják, s vagy halálra ítélik, vagy számíztik. A börtönök borzasztó fokozatban telnek meg. Wilna városában több mint 900, Kownoban 370 politikai fogoly van.

Ujabbak Krakó, jul. 25. Grabowskiak 18-dikán Bialobrzegnél, Taczonowskiak 19-kén Kureknel csatái váltak. Az eredmény még nincs tudva. Kalisznál miszkaerőt ősz-pontosítanak, mivel híre érjett, hogy Taczonowski be akar oda útni Wierzbicki is csatázott 19-én a lublini kormánykerületben. A harezter déli tájékaiban a Pruth partjain 22-ről 23-ra virradó éjjel új felkelő csapatok mutatkoztak.

— London, ju 25. A felsőház tegnapi ülésében Clancard indítványozza az orosz kegyetlenkedésekre vonatkozó konzuli tudósítások előterjesztését. A nagyhatalmaknak kötelessége az embtelen háboru folytatásának elejét venni. Russel lord megtagadta az előterjesztést, mivel a tudósítások valószínűleg nem elég biztos s a további konzuli jelentések előterjesztését nehezíteni fogják. Russel közölte, hogy Ausztia vonakodik egy szűkebb értekezletben részt venni Stratford de Redcliffe lord dícsért Ausztriát s kijelentette, hogy az orosz felelet meghüsitja a békés kiegyenlítősi reményeket. Ellenborough lord ugyanazt állja. Malmesbury kárhoztatta a háborút, a melyet a kormány politikája előidézhetne. Elő lenne a követ visszahívása. A háboru meleti erős véleménynyilvánítás csak Franciaországnak használna. Clancarde visszavette indítványát.

„K. KÖZLÖNY“ nagán távsürgönye.

Felutott: Szebenben július 27. d. n. 6 óra 10 p.
Módt Kolozsvárra: 27. d. n. 7 óra 25 p.

Az országgyűlési királyi biztos közlés olvastatik fel, melyszerint Haynald királyi hivatalosi állása legfelsőbb intézkedésnél fogva megszűntnek nyilatztatik *) (tetszés és bravo). Siaguna indítványozza a felirati bizottmányt. Előadatik.

*) Itteni hír szerint püspök ő nagyméltósága kormány-széki tanácsosi állomásától is felmentetett. Szerk.

Bécsi börze július 27-kén: Nemzeti kölcsön 81.20. 5%. Metalliques 75.60. Bank-részvény 782.—. Hitel-részvény 188.70. Váltó Londonra 112.80. Ezüst 111.25. Arany 5.40. 1860-diki Állam kölcsön 100.75.

Július 28 kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.—. Erdélyi 75.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

Szám 2417. 1863.
polg.

Hirdetmény.

Nemes Marosszéki id. törvényszéke által gróf Teleki Miklós ur kérése s a legközelebbi vérokonok és gondnok ajánlata folytán

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda bettiivel (Bel-farkasutca 74 sz.)